

Aysel Öztürk: '2 Haziran' tesadüfi değil

Posted on 07/06/2016

Almanya Federal Meclisi, 2 Haziran 2016 tarihindeki oturumunda, Ermeni Soykırımı'nı tanıdı. Oylamada sadece bir çekimser ve bir ret oyu kullanıldı; oylamaya katılan kalan tüm milletvekilleri, Ermeni Soykırımı'nın yaşandığını ve yüzleşilmesi gerektiğini ifade etti. Aynı tasarı, Ermenilerle birlikte Süryani, Keldani ve Pontus Yunanlarının da katledildiğini kayda geçiriyor.

Bilindiği üzere, Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş yıllarında İttihat ve Terakki'nin iktidarı ele geçirmesiyle yeni bir ulus-devlet yaratılmak istendi. İttihat ve Terakki, Turancılık ekseninde inşa edilecek yeni ulusun Türk ve Hanefi Müslüman olmasına karar vermişti. 24 Nisan 1915'te ise İttihat ve Terakki emriyle Ermenilerin planlı imhası sürecine start verildi.

Birinci Dünya Savaşı yıllarında, bir buçuk milyon civarında insanın kanına girdiler. Tecavüz ettiler, katlettiler; Suriye çöllerine sürüp mallarına, mülklerine el koydular. Bu vahşiliğe Alman devletinin "soykırım" adını vermesi, 101 yıl sürdü.

Türk Başbakanı Binali Yıldırım ise halen bu büyük vahşete, "yaşanan sıradan olaylardan biri"; Alman Parlamentosu'nun oturumuna ise "saçma bir oylama" diyor.

'2 Haziran' tesadüf değil

Bütün bunların ötesinde, oylamayla ilgili dikkat çekici bir nokta, oturumun tarihidir.

"Bundestag"ın toplandığı 2 Haziran, aynı zamanda "Tehliryan Davası"nın başlamasının yıldönümüdür. Talat Paşa'yı öldüren Soğomon Tehliryan'ın Berlin Mahkemesi'ndeki ilk duruşması, 2 Haziran 1921'de gerçekleştirilmişti. Bu tarihsel kesişme, elbette tesadüf

olamaz.

Peki nedir, “Tehliryan Davası”?

Bu dava, Almanya’nın gelmiş geçmiş en önemli “intikam davası” olarak tarihteki önemini korumaya devam ediyor.

Soğomon Tehliryan, o dönemlerde 24 yaşında, Erzincanlı bir Ermeni’ydi. İttihat ve Terakki adına Osmanlı’yı yöneten, Ermeni Soykırımı’nın da baş planlayıcısı olan Talat Paşa, savaşı kaybetmesinin ardından Almanya’ya kaçmıştı ve Berlin’de gizli bir yaşam sürdürüyordu. Tehliryan, Talat’ı 15 Mart 1921’de, gündüz vakti, Charlottenburg semtindeki evinden çıkarkan silahla vurarak öldürdü. Olay yerinden kaçmadığı gibi, Talat Paşa’yı öldürdüğünü de hemen itiraf etti. Sadece iki gün yargılandı. Berlin Mahkemesi’nin kararı, beraat oldu.

‘Öldürdüm ama katil değilim’

Tehliryan, Berlin Mahkemesi’ndeki ilk duruşma gününde savunmasına, “Bir insan öldürdüm ama katil değilim” ifadesiyle başladı. Savunması boyunca da Türkiye’de Ermeni Soykırımı’nın yaşandığını, ailesinin de bu soykırımında katledildiğini anlattı. Almanya yargısı, basını ve kamuoyu, Ermenilerin yaşadığı soykırımı ilk defa bu denli açık sözcüklerle işitiyordu. O zamana kadar çoğu insan, Ermenilerin başka kentlere nakledildiğini biliyor; Talat Paşa’yı ise reformist, modernist bir Alman dostu olarak tanıyordu.

Berlin Mahkemesi, General Liman von Sanders’i şahit olarak duruşmaya davet etti. Sanders, 30 Haziran 1913 tarihinde Osmanlı İmparatorluğu’nda Alman Askeri Misyonu Başkanı olarak bulunmuştu. Daha sonra da 1915 yılında Almanya İmparatoru Wilhelm tarafından genel müfettiş olarak İstanbul’a gönderildi.

General von Sanders, mahkemede sanık Tehliryan'ın iddiasını doğruladı ve Alman komutanların, subayların ve devlet görevlilerinin de yaşananlara göz yumduğunu, müdahale etmediğini itiraf etti.

Talat Paşa'nın 'nihai sonucu'

Alman kamuoyunda ve basınında en fazla tartışılan ise, Talat Paşa'nın Halep Kaymakamı'na gönderdiği telgrafın mahkemeye delil olarak sunulmasıydı. Talat Paşa, 26 Mayıs 1915 tarihindeki demecinde, Ermeni sorununda bir reform arayışında olduğunu ve bu konuda acilen kesin bir çözüme ihtiyaç duyduklarını, kısa bir zamanda da nihai sonuç alacaklarını belirtmişti. İşte bu telgraf, o "nihai sonuca" dikkat çekiyordu: Ermeni sayısını azaltmak! Bir Türk ulusu inşa etmenin önünde engel olan azınlıklar, yeniden yapılandırılacak ulus devlet içinde yüzde 10'u aşmayacaktı; geriye kalanlar ise bir şekilde imha edilecekti.

Tehliryan Davası'nın bir tanığı daha vardı: Bir başka soykırım mağduru Erzincanlı Ermeni kadın Christine Terzibachiandan. O da ifadesinde yaşanan felaketi, uğradıkları katliamı, tecavüzleri ve zulmü doğrulamıştı.

Gerekçe 'psikolojik' değildi

Berlin Mahkemesi, bunlar ardından sanık Tehliryan için sağlık raporu talep etti. Tehliryan'ı birçok psikiyatrist ve başka doktorlar muayene etti. Sadece bir psikiyatrist, Tehliryan'ın "epilepsi" hastası olduğu teşhisini koymuştu; fakat Almanya Mahkemesi, buna rağmen travma ve cinnet geçirdiği gerekçesiyle Sanık Tehliryan'ı suçsuz bularak beraat ettirdi.

Mahkemenin gidişatına, beraberinde yürüyen tartışmalara bakıldığında anlaşılabilir ki, asıl beraat sebebi kesinlikle "psikolojik rahatsızlıklar" değildi. Talat Paşa'nın kara geçmişi ve

Alman komutanlar ile devlet görevlilerinin bu vahşete göz yumması, Talat Paşa'nın öldürülmesini Almanya mahkemesinin nazarında mübah kılmıştı. Bu kararlar Alman yargısı, Alman siyasetçilerin çıkarıcı ve insanlık dışı tutumuna da bir tokat atmış oluyordu.

Tehliryan, Ermeni halkının gözünde halen bir kahramandır ve bunda Berlin Mahkemesi'nin katkısı da büyüktür. (İşte Berlin'de, Almanya Federal Parlamentosu'nun Ermeni Soykırımı Tasarısı'nı 2 Haziran 2016'da oylamasının nedeni de, Almanya'nın Ermeni meselesinde geç de olsa duyarlılığını hatırlatmak olabilir.)

Nemesis Operasyonları

Tehliryan'ın suikasti, Ermenilerin yüreğine bir nebze su serpmişti ama "dava" bununla bitmiyor, hatta yeni başlıyordu. Bir grup Ermeni, soykırım sürecinde bir örgüt kurup "Nemesis Operasyonları" adıyla saldırılar gerçekleştirmeye başladı. (Nemesis, Yunan mitolojisinde intikam tanrısıdır.) Hedefleri, Ermeni Soykırımı'nın sorumlularını teşhis edip cezalandırmaktı.

1. Dünya Savaşı ardından müttefik kuvvetler, Sultan II. Abdülhamid'e Ermeni Soykırımı'nın sorumlularını yargılaması yönünde baskı yaptı. Mahkemede yargılanıp ceza almayanların bazıları, 'Nemesis Operasyonları'nda öldürüldü. Abdülhamid, önde gelen sorumlular Enver Paşa, Cemal Paşa ve Talat Paşa için ise ölüm cezası vermişti. Üçü de 1 Kasım 1918'de aniden Berlin'e kaçtı; fakat akıbetlerinden kaçamadılar.

Talat Paşa, gündüz vakti Berlin'de cezalandırılmıştı. Enver Paşa, 4 Ağustos 1922'de Belçivan yakınlarında Bolşevik Ruslar tarafından öldürüldü. Cemal Paşa, 21 Temmuz 1922'de Tiflis'te Karakin Lalayan ve Sergo Vartanyan adlı iki Ermeni tarafından öldürüldü.

30 ülke tanıyor

'Nemesis Operasyonları'nın intikam aldığı inancı, bir teselliden öteye gidemedi; fakat bu eylemler, 1970'lerde başka bir örgütün, ASALA'nın (Armenian Secret Army for the Liberation of Armeina: Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu) kurulmasıyla sonuçlandı ve örgüt tarafından birçok Türk devlet adamı öldürüldü.

Ermenilerin soykırım sonrası faaliyetleri, bu "intikam eylemleriyle" sınırlı kalmadı. Diasporada yaşayan Ermeniler, Ermeni Soykırımı'nın tanınması için aktif diplomasi çalışmasına başlattı. Bu çalışmaların sonucunda bugün, Almanya ile birlikte 30 ülke ve 41 ABD eyaleti, soykırımı resmi olarak tanımış durumda.

'Yetmez ama evet' dememeliyiz

Almanya Federal Meclisi'nin kararı, tabii ki insanlık açısından bir başarı... Fakat soykırımı tanıyan Almanya'nın bu insanlık suçundaki ortaklığını da daha fazla konuşmak gerekiyor. Bir buçuk milyon insanın cellatlığını yapanlara seyirci kalmak, tartışılmayı ve yüzleşmeyi gerektirmiyor mu? Almanya, kamuoyu ve siyasetiyle, bu soykırımdan dolayı vicdanen rahat mı? Bu tasarıya "yetmez ama evet" demek, tabii ki bizim tutumumuz olamaz. "Yeteri kadar" yapılanaya kadar süreci devam ettirmek gerekir.

Kral çıplak!

Bu karar, en nihayetinde, Türkiye'nin halkını inandırdığı ve dünyayı da inandırmaya çalıştığı "mitolojiyi" yerle bir etmiştir. Bir nevi, "Kral çıplak" çılgılığıdır. Bu kararla, Türk askerinin, güvenlik görevlilerinin aslında ne olduğu da tespit ve teyit edilmiş oluyor.

Bu kararla, bir şey daha netleştirilmiş oluyor: Türkiye Cumhuriyeti devleti, düşmana karşı

savaş sonucunda değil, kadınların, çocukların, bebeklerin, halkların katledilmesiyle kurulmuştur. Masalların, yalanların yerini alan, bu realitedir. Türk bayrağındaki kırmızı, savaşta ölen Türk askerlerinin kanını değil, vahşice katledilen mazlumların kanını temsil ediyor.

Kaynak: [Yeni Özgür Politika](#)